

Bamble
kommune

Kontrollutvalgets årsmelding 2019

1. KONTROLLUTVALGET I BAMBLE KOMMUNE

Kontrollutvalget hadde frem til valget i 2019 følgende medlemmer og varamedlemmer valgt av kommunestyret:

Medlemmer	Varamedlemmer
Bård Hoksrud (Frp) Leder Aase Kristine Salen Hagen (H) Nestleder Carl-Otto Thommesen (Frp)	Fellesliste Frp/H: Steinar Johnsen (H) Anne Verdich (H)
Tom Rune Olsen (Ap) Ann Helen Storø (V)	Fellesliste Ap/Sp/V/R: Svein Inge Nyhus (Sp) Ingebjørg Jakola Lillemoen (Ap) Ingjerd Abrahamsen Michaelis (Ap) Lars Kristian Rugtvedt (Sp)

Leder Bård A. Hoksrud hadde i perioden 30.8.2018 – 22.1.2019 permisjon for å være landbruks- og matminister. Nestleder Aase Kristine Salen Hagen var fungerende leder i Hoksruds fravær. Steinar Johnsen rykket for denne perioden inn som fast medlem og ble av kommunestyret valgt som nestleder.

Med virkning fra det konstituerende møtet i Bamble kommunestyre 10.10.2019, består kontrollutvalget av følgende medlemmer og varamedlemmer valgt av kommunestyret:

Medlemmer	Varamedlemmer
Bård A. Hoksrud (Frp) Leder Steinar Johnsen (H) Nestleder Anita Simonsen (Frp)	Fellesliste Frp/H/Krf: Jan Erik Gyllensten (Krf) (fra 12.12.2019) Halvor Thommessen (H) Jon Arne Nilsen (H) Signe Marit Prestegård Rise (Krf) Anne Thommessen Flølo (Frp)
Mette Arctander (Ap) Svein Kjennerud (Sp)	Fellesliste Ap/Sp/SV: Rune Tveita (Ap) Ingvald Dahl (Sp) Solveig Bugtene (SV) Trude Tangen (Ap)

GRUNNPILARER I ARBEIDET:

Kontrollutvalget styrker innbyggernes tillit til kommunen

Kontrollutvalget opptreer som et kollegium

Kontrollutvalget er ikke en arena for partipolitikk

Kontrollutvalget er ikke en arena for politisk omkamp

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan

Kontrollutvalget er åpent for alle innspill

2. OPPGAVER

Kommunen er samfunnet sin viktigste velferdsprodusent og forvalter store ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget av og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen gjør det nødvendig med utstrakt styring og kontroll av at innbyggerne får de tjenestene de har krav på, og at ressursene blir forvaltet på en effektiv måte i samsvar med kommunestyret sine føringer.

Kommunal egenkontroll er den kontrollen kommunen selv gjennomfører i egen virksomhet. Den er et viktig element i det lokale folkestyret, og skal bidra til at kommunen når de mål som er satt, innenfor rammene av gjeldende regelverk og tildelte ressurser. Egenkontrollen skal også bidra til å styrke folk sin tillit til forvaltningen, gjennom forebygging og avdekking av ulovlige og andre uheldige forhold. En kommunesektor med god egenkontroll kan også redusere statlig detaljstyring og kontroll.

Egenkontrollen i kommunene utføres i hovedsak gjennom rådmannens internkontroll og gjennom arbeidet til kontrollutvalget. Kontrollutvalget består av folkevalgte som er valgt til å være kommunestyrets egen kontrollinstans. Revisjonen står for revisjonsoppgavene i kommunen, på oppdrag fra kontrollutvalget. Et vel fungerende kontrollutvalg er avgjørende for å oppnå god egenkontroll i kommunen.

3. KOMMUNESTYRET

Kommunestyret har det overordnede ansvaret for den kommunale virksomheten, og kontrollutvalget er kommunestyrets verktøy for å utøve kontrollen. Kommunestyret spiller derfor en avgjørende rolle for hvilken oppmerksomhet kontrollarbeidet har i kommunen. For at kontrollutvalget skal være et godt verktøy for kommunestyret, må kommunestyret gi kontrollutvalget gode rammebetingelser. I dette ligger bl.a. at det eksisterer gode relasjoner mellom utvalget og kommunestyret. Derfor skal minst ett medlem i kontrollutvalget være medlem i kommunestyret. I Bamble er dette kravet oppfylt. I tillegg er det naturlig at ordfører med jevne mellomrom deltar i kontrollutvalgets diskusjoner. Ordfører har alltid møte- og talerett i kontrollutvalget. Kommunestyret er videre ansvarlig for at kontrollutvalget får de økonomiske rammene som er nødvendige for å utføre kontrollarbeidet.

4. OPPLÆRING

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. For at kontrollutvalget skal kunne utøve den gode egenkontrollen i tråd med lov og forskrift, er det nødvendig å legge til rette for opplæring og erfaringsutveksling om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk. Kontrollutvalget inviteres årlig til Fagkonferansen til Forum for kontroll og tilsyn (FKT), Kontrollutvalgskonferansen i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Vår- og Høstkonferanse i regi av sekretariatet (Temark). Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er arenaer der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet/regionen møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder.

Kontrollutvalgets leder Bård Hoksrud deltok på Temark sin vårkonferanse i Arendal i april 2019. Nestleder Aase Kristine Salen Hagen og varamedlem Steinar Johnsen deltok på FKT sin fagkonferanse i Kristiansand i juni 2019. Ny nestleder Steinar Johnsen og medlemmene Anita D.

Simonsen, Mette Arctander og Svein Kåre Kjennerud deltok på Temark sin obligatoriske opplæring for nye kontrollutvalg i november 2019.

5. SEKRETARIAT

Sekretariatet forbereder sakene til kontrollutvalget, bistår kontrollutvalget med faglig rådgivning og følger opp kontrollutvalgets vedtak. I tillegg kommer praktisk tilrettelegging og oppfølging av utvalgets møter. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap og mellom utvalg og administrasjon, og sekretariatet utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget. Sekretariatet kan kalles kontrollutvalgets «operative ledd».

Kommunen er medeier i, og får sin sekretariatsbistand til kontrollutvalget fra, Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Temark var i 2019 ett av landets største kontrollutvalgssekretariat. Fra 1.1.2020 blir sekretariatet utvidet til også å omfatte deler av tidligere Vestfold fylke, og selskapet endrer navn til Vetaks (Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS) og blir landets største målt i antall eier-/oppdragskommuner. Fast rådgiver for kontrollutvalget i Bamble kommune var i 2019 Benedikte Muruvik Vonen.

6. REVISJON

Bamble kommune er medeier i og får sine revisjonstjenester fra Telemark kommunerevisjon IKS. De utfører hovedsakelig regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Regnskapsrevisjon består av en lang rekke løpende revisjonsoppgaver, og munner ut i revisjonsberetningen som revisjonen avgir om kommunens årsregnskap. Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er større enkeltoppgaver som kontrollutvalget bestiller ut fra vedtatt (og eventuelt justert) Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for selskapskontroll, basert på overordnet analyse av risiko og vesentlighet i kommunen. De blir behandlet som egne saker i kontrollutvalget og videresendes med innstilling til vedtak til kommunestyret. De aktuelle undersøkelsene er omtalt i egne avsnitt under.

Kontrollutvalget skal påse at revisjonen av kommunen skjer på en betryggende måte. Det er derfor viktig at utvalget har god dialog med revisor og holder seg orientert om revisjonens arbeid. Kontrollutvalget har som regel et eget punkt for orienteringer fra revisjonen i hvert møte, og revisor er alltid til stede på møtene.

Fra 1.1.2020 blir revisjonsselskapene for kommunene i Telemark og Vestfold slått sammen, og det nye selskapet har fått navnet Vestfold og Telemark revisjon IKS. Oppdragsrevisor i Bamble kommune er Lisbet Fines. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er daglig leder Kjell Ekman, og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Kirsti Torbjørnson.

7. ØKONOMI

For å utøve sin funksjon på en god måte ber kontrollutvalget kommunestyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontrollarbeidet i kommunen, og forslaget skal følge med budsjettsaken til kommunestyret. Budsjettet (rammen for kontrollarbeidet) blir vedtatt av kommunestyret. Innen denne rammen ligger det kostnader til drift av kontrollutvalget, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester.

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Budsjett og regnskap for 2019 viser følgende:

Beskrivelse	Budsjett 2019	Regnskap 2019
Møtegodtgjørelse mv.	91 000	74 622
Opplæring inkl. reise	60 000	27 036
Andre kostnader (inkl. selskapskontroll)	104 000	11 568
SUM KONTROLLUTVALG	255 000	113 226
Sekretariat	253 000	253 140
Revisjon	1 384 000	1 384 000
Sum kontroll, tilsyn og revisjon	1 892 000	1 750 366

Kommentar:

Regnskapet for kontroll, tilsyn og revisjon i Bamble kommune viser totalt et mindreforbruk på ca. kr 140 000 i 2019. Dette kan forklares som følger:

- Posten for møtegodtgjørelse mv. viser et mindreforbruk på ca. kr 16 000. Av dette skyldes det meste at det har vært lavere kostnad for tapt arbeidsfortjeneste enn budsjettet. Denne posten vil variere med hvem som møter på det enkelte møtet og hvilken arbeidssituasjon og andre verv vedkommende har.
- På opplæring inkl. reise er det et mindreforbruk på ca. kr 33 000 pga. at det var færre enn budsjettet som hadde anledning til å delta på de budsjetterte opplæringstiltakene.
- Andre kostnader har et mindreforbruk på ca. kr 92 000. Hovedårsak er at det ikke ble gjennomført en planlagt selskapskontroll i 2019. Kontrollutvalget vedtok å omdisponere midler fra denne posten til en tilleggsbestilling knyttet til forvaltningsrevisjonen Arkiv og journal. Dette ble ikke belastet kontrollutvalget i 2019, sannsynligvis pga. at prosjektet først kom i gang i slutten av 2019. Det ble ikke gjennomført andre undersøkelser som kunne ha hørt hjemme under denne posten.

8. KONTROLLUTVALGETS ARBEID – MØTER OG SAKER

Kontrollutvalget har i 2019 avholdt 5 møter og behandlet 38 saker. Sakskart, saksdokumenter og protokoller ble løpende lagt ut på sekretariatets hjemmeside www.temark.no.

Kontrollutvalget inviterer ledere og andre nøkkelpersoner i organisasjonen for å bli orientert om og stille aktuelle spørsmål knyttet til forvaltningen, og for å bli gjensidig oppdatert og orientert om det enkelte tjenesteområdet og kontrollutvalgets rolle. I tillegg blir selskap Bamble kommune har eierinteresser i invitert til dialog og orienteringer. Følgende personer har møtt i kontrollutvalget i Bamble i 2019, utover medlemmer, revisorer og sekretariatet:

- Ordfører Hallgeir Kjeldal
- Rådmann Geir Håvard Bjelkemyr-Østvang
- Tidl. rådmann Tore Martinsen
- Plan- og økonomisjef Gunn Ellen Berg
- Kommunalsjef skole og barnehage Trond Gausnes

- Kommunalsjef helse og omsorg Birgit Sannes
- Regnskapsansvarlig Marianne Garstad
- Leder koordinerende enhet Tonje Kristine Sulen
- Virksomhetsleder for barne- og familievernet Bjørg Rein
- Daglig leder Frisk Bris Bamble KF Henning Weider
- Utvalgsleder Steinar Syvertsen

Fra Telemark kommunerevisjon IKS har følgende møtt:

- Revisjonssjef Kjell Ekman
- Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Kirsti Torbjørnson
- Oppdragsrevisor Lisbet Fines
- Forvaltningsrevisor Anne Sæterdal
- Revisor Veronica Brandt

Fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS har følgende møtt:

- Daglig leder Line Bosnes Hegna
- Rådgiver Benedikte Muruvik Vonen

Bamble kontrollutvalg behandlet i løpet av 2019 følgende saker:

A. ÅRSREGNSKAPET

Kontrollutvalget skal påse at kommunens og det kommunale foretakets årsregnskap blir revidert på en betryggende måte. Når kontrollutvalget er blitt forelagt revisjonsberetningen fra revisor, skal utvalget avgi uttalelse om årsregnskapet til kommunestyret før årsregnskapet vedtas der. Formannskapet skal ha kopi av uttalelsen i hende tidnok til at det kan tas hensyn til den før de avgir sin innstilling om årsregnskapet til kommunestyret.

Frisk Bris Bamble KF

Kontrollutvalget avga en uttalelse til særregnskap 2018 for Frisk Bris Bamble KF. Revisjonen hadde avgitt en normal revisjonsberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget anbefalte at særregnskapet skulle godkjennes.

Bamble kommune

Kontrollutvalget avga en uttalelse til Bamble kommune sitt årsregnskap 2018. Telemark kommunerevisjon IKS avla en normalberetning, dvs. at revisjonen ikke hadde avdekket feil eller mangler som krevde forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen.

Kontrollutvalget merket seg som positivt at det forholdet som revisjonen tok forbehold om i revisjonsberetningen for 2017, var rettet opp i. Det gjaldt at investeringsregnskapet ble avsluttet med et udekket beløp på ca. kr 35,3 mill., i strid med kommunestyrets vedtak, forskrift og veileder på området. I tillegg merket kontrollutvalget seg som positivt revisjonens kommentarer om at det stort sett er god budsjettoppfølging gjennom året, og at kommunens likviditet er god.

Kontrollutvalget merket seg videre revisjonens kommentarer om andre forhold som var uheldige, men som ikke var så alvorlige og vesentlige at de ble tatt med i revisjonsberetningen.

Kontrollutvalget forventet at følgende forhold ble fulgt opp i regnskapsåret 2019:

- *Det var brukt fond til finansiering av Frier Vest AS, noe som bygget på et vedtak fra kommunestyret i 2016, men som burde vært gjort i 2018.*
- *Revisjonen hadde påpekt manglende avsetning til tap av krav, noe som resulterte i at balanseposten for utestående krav muligens var vurdert for høyt.*

- *Netto resultatgrad på 0,7 % var langt under anbefalt nivå (fra Teknisk beregningsutvalg på vegne av Regjeringen) på 1,75 % over tid. Revisjonen viste til at slike resultater ikke er bærekraftig over tid.*
- *Kommunens lånegjeld var økende, og ville fortsette slik fremover. Jo høyere gjeldsgrad kommunen får, desto mer reduseres kommunens handlingsrom. Revisjonen viste til at Bamble kommune hadde vedtatt i sin handlingsplan at gjeldsgraden ikke skulle øke i perioden.*
- *Revisjonen påpekte at de også i 2018 hadde sett enkelte eksempler på at kontroll av om rutiner innen den økonomiske internkontrollen faktisk etterleves og fungerer, ikke var til stede.*

Kontrollutvalget anbefalte på bakgrunn av revisors beretning at det fremlagte årsregnskapet for Bamble kommune ble fastsatt som Bamble kommunes årsregnskap for 2018.

B. FORVALTNINGSREVISJON

Gjennomføring av forvaltningsrevisjoner er et viktig redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen. Kontrollutvalget har fått i oppdrag gjennom kommuneloven (av 1992) § 77 nr. 4 å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Forskrift for kontrollutvalg kap. 5 utdyper dette nærmere.

Som grunnlag for valget av forvaltningsrevisjonsprosjekter skal det foreligge en **overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter kommunestyrevalget. Overordnet analyse ble utarbeidet av Telemark kommunerevisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 8.2.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for forvaltningsrevisjon. Det ble i tillegg fremsatt nytt forslag til prosjekt i møtet, etter signaler fra ordfører/kommunestyret. Planen ble vedtatt i møtet og bestod av følgende prosjekter for perioden 2016-2019:

1. Saksbehandling helse og omsorg – beregning av ventelister og tildeling av omsorgstjenester
2. Bruk av konsulenter i Bamble kommune
3. Kvalitetssystem – spissing mot rutiner mot mobbing i skole, og varsling for ansatte
4. Arkiv og dokumenthåndtering
5. Byggesaksbehandling

Kommunestyret ga i sitt møte 31.3.2016 sin tilslutning til planen. Kontrollutvalget ba i sin innstilling til vedtak om at de fikk fullmakt til å endre planen etter behov i perioden. Dette ble i kommunestyret omgjort til:

Det anmodes om at kommunestyret gis anledning til å uttale seg i forhold til eventuelle endringer av den prioriterte rekkefølgen så sant dette ikke forsinker revisjonen.

Kontrollutvalget valgte i sitt møte 3.9.2018 sak 32/18 å anmode kommunestyret om å bytte rekkefølge for de to siste prosjektene i planen, slik at Byggesaksbehandling kom før Arkiv og Dokumenthåndtering. Denne endringen ble vedtatt av kommunestyret 1.11.2018, og endelig vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 har dermed sett slik ut:

1. Saksbehandling helse og omsorg – beregning av ventelister og tildeling av omsorgstjenester (levert 2016)
2. Bruk av konsulenter i Bamble kommune (levert 2017)
3. Kvalitetssystem – spissing mot rutiner mot mobbing i skole, og varsling for ansatte (levert 2018)

4. Byggesaksbehandling (levert 2019)
5. Arkiv og dokumenthåndtering (leveres 2020)

Kontrollutvalget har jobbet med følgende forvaltningsrevisjoner i 2019:

1. BYGGESAKSBEHANDLING - BAMBLE

Kontrollutvalget bestilte i sitt møte 22.10.2018 sak 40/18 forvaltningsrevisjonen Byggesaksbehandling, under forutsetning av at kommunestyret ga sin tilslutning om å bytte rekkefølgen på de to siste prosjektene i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon. Denne godkjenningen ble gitt av kommunestyret i deres møte 1.11.2018 sak 88/18. Rapport fra forvaltningsrevisjonen ble fremlagt i kontrollutvalgets møte 17.6.2019 sak 6/19. Prosjektet skulle besvare følgende to problemstillinger:

1. *I hvilken grad har Bamble kommune tiltak for å sikre riktig behandling av byggesaker?*
2. *I hvilken grad har Bamble kommune iverksatt korrupsjonsforebyggende tiltak for byggesaksbehandlingen?*

Revisjonen fant at Bamble kommune hadde flere tiltak for å sikre riktig behandling av byggesaker, men at det på enkelte områder ikke var godt nok system på å følge opp tiltakene, og at kommunen på noen områder burde hatt flere tiltak. Revisjonen fant videre at Bamble kommune har satt i verk flere korrupsjonsforebyggende tiltak, men at det etiske arbeidet i utvalg og administrasjon kunne gjøres mer systematisk ut fra konkrete risikovurderinger. Det var imidlertid positivt at revisjonen fant at kommunen har rutiner for varsling og at ansatte opplever at det er greit å kunne varsle.

Kontrollutvalget tok rapporten til orientering og oversendte den til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret ber om at kommunen:

- *sørger for at myndighet er delegert i tråd med ønsket organisering av saksbehandlingen*
- *vurderer behov for kompetanse på området på kort og lang sikt med tilhørende tiltak*
- *sikrer bedre dokumentasjon av saksbehandlingen og tilsynsvirksomheten*
- *sørger for at tilsynsrapporter fra Tilsynskontoret blir arkivert*
- *styrker arbeidet med internkontroll:*
 - *gjør systematiske risikovurderinger, både av saksbehandlingen og risiko for korrupsjon*
 - *sikrer at risikovurderingene danner grunnlag for tiltak som forankres blant de ansatte*
 - *sikrer ledelsesoppfølging av arbeidet med internkontroll*
- *oppdaterer de etiske retningslinjene og legger til rette for registrering i Styrevervregisteret*
- *jobber mer systematisk med etiske problemstillinger både i administrasjonen og i politiske utvalg*

Kommunestyret ber rådmannen komme tilbake til kontrollutvalget med en kortfattet skriftlig og tilhørende muntlig tilbakemelding om hvordan vedtaket er fulgt opp, og hvilken effekt dette arbeidet har hatt, senest i kontrollutvalgets siste møte våren 2020.

Kommunestyret behandlet saken i sitt møte 5.9.2019 sak 46/19. De la til et punkt i sin behandling, og endelig vedtak i saken ble som følger:

1. *Kommunestyret ber om at kommunen:*
 - a. *Sørger for at myndighet er delegert i tråd med ønsket organisering av saksbehandlingen*
 - b. *Vurderer behov for kompetanse på området på kort og lang sikt med tilhørende tiltak*
 - c. *Sikrer bedre dokumentasjon av saksbehandlingen og tilsynsvirksomheten*
 - d. *Sørger for at tilsynsrapporter fra Tilsynskontoret blir arkivert*
 - e. *Styrker arbeidet med internkontroll:*
 - i. *Gjør systematiske risikovurderinger, både av saksbehandlingen og risiko for korrupsjon*
 - ii. *Sikrer at risikovurderingene danner grunnlag for tiltak som forankres blant de ansatte*
 - iii. *Sikrer ledelsesoppfølging av arbeidet med internkontroll*
 - f. *Oppdaterer de etiske retningslinjene og legger til rette for registrering i Styrevervregisteret*
 - g. *Jobber mer systematisk med etiske problemstillinger både i administrasjonen og i politiske utvalg*
2. *Kommunestyret ber rådmannen komme tilbake til kontrollutvalget med en kortfattet skriftlig og tilhørende muntlig tilbakemelding om hvordan vedtaket er fulgt opp, og hvilken effekt dette arbeidet har hatt, senest i kontrollutvalgets siste møte våren 2020.*
3. *Kommunestyret ber rådmannen legge frem sak om oppmåling av alle utbyggingene som er foretatt på eiendommen bnr. 27/101 fra 2010 og frem til 2019 for å avklare om utbyggingene er i tråd med dokumenterte søknader og vedtak.*

Kontrollutvalget vil jobbe videre med forvaltningsrevisjonen Byggesaksbehandling i 2020.

2. ARKIV OG JOURNAL

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 22.10.2018 sak 41/18 prosjektplan for forvaltningsrevisjonen Arkiv og dokumenthåndtering, i tilfelle kommunestyret *ikke* skulle gi sin tilslutning til kontrollutvalgets ønske om å bytte rekkefølgen på de to siste prosjektene i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon. Prosjektet skulle kontrollere kommunens arbeid for å sikre at alt blir arkivert og journalført, og var tenkt å bidra til å sikre innbyggernes innsyn og kommunens dokumentasjon. Følgende problemstilling ble vedtatt for prosjektet:

- *I hvilken grad sikrer kommunen riktig dokumenthåndtering og rett bruk av saksbehandlingssystem?*

Siden kommunestyret i sitt møte 1.11.2018 sak 88/18 vedtok den endringen i Plan for forvaltningsrevisjon som kontrollutvalget hadde bedt om, ble prosjektet utsatt til etter prosjektet Byggesaksbehandling. I kontrollutvalgets møte 20.9.2019 ble kontrollutvalget varslet om at revisjonen startet arbeidet med prosjektet. Kontrollutvalget gjorde følgende vedtak:

Kontrollutvalget tar varsel om oppstart av forvaltningsrevisjonen Arkiv og journal til orientering. Kontrollutvalget ber om at temaet Kommunens håndtering av arkivverdig materiale på sosiale medier blir lagt til i prosjektet.

Budsjettmidler omdisponeres fra Andre kostnader, hvor det var avsatt midler til en selskapskontroll som ikke ble utført i 2019. Kontrollutvalget ber om en melding fra revisjonen om konkretisering av problemstillingen og kostnadsoverslag for tilleggsbestillingen.

Siden prosjektet ikke kom i gang før i slutten av 2019 ble dette likevel ikke belastet kontrollutvalgets budsjett for 2019. Kontrollutvalget vil jobbe videre med forvaltningsrevisjonen Arkiv og dokumenthåndtering i 2020.

Ny plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023

Kontrollutvalget bestilte risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper fra Telemark kommunerevisjon IKS i sitt møte 17.6.2019 sak 11/19 (som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023). Bestillingen ble gjort ut fra ny kommunelov av 2018, der § 23-3 sier følgende om forvaltningsrevisjon:

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegerer til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Avtroppende kontrollutvalg fikk i sitt møte 20.9.2019 sak 23/19 komme med sine innspill til ny Plan for forvaltningsrevisjon (og Plan for eierskapskontroll) 2020-2023. Følgende innspill ble gitt:

Kontrollutvalget gir følgende innspill til risiko- og vesentlighetsvurderinger som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll 2020-2023:

- *Oppfølging av vedtak vedr. Skjærgårdshallen (regnskapsmessig skille)*
- *Økonomioppfølging av investeringsprosjekter*
- *Vekst i Grenland (utsatt i 2019)*
- *Eierskapskontroll vedr. kompetansesammensetning i styre (kriterier i eierskapsstrategien?)*
- *Bemanningssituasjon og organisering pleie og omsorg*

Det nye kontrollutvalget fikk i sitt møte 9.12.2019 sak 34/19 en redegjørelse fra oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Kirsti Torbjørnson om hva som ligger i risiko- og vesentlighetsvurderinger som grunnlag for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Risiko- og vesentlighetsvurderingene og forslag til plan forventes levert til kontrollutvalget våren 2020.

C. SELSKAPSKONTROLL

Kontrollutvalget bør følge med på kommunestyret sine saker knyttet til valg av organisasjonsformer, og vurdere om saksutredningene har belyst kontroll- og tilsynskonsekvensene av de ulike valgene. I selskapene som kommunen eier, har kontrollutvalget rett til å ha en representant til stede på generalforsamlingen og lignende organ. Av kommunelovens § 77 nr. 5 fremgår følgende om selskapskontroll:

«Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper mm.»

Som grunnlag for valget av selskapskontroller skal det foreligge en analyse og plan for selskapskontroll. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter kommunestyrevalget. Analyse ble utarbeidet av Telemark kommunerevisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 11.4.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for selskapskontroll. Planen ble vedtatt og bestod av følgende prosjekt for perioden 2016-2019:

1. *Selvkost i selskapet Renovasjon i Grenland (forvaltningsrevisjon sammen med andre eiere)*
2. *Styre – evaluering og valg (generell kontroll der det kan gjennomføres stikkprøve av enkelte selskap, gjennomføres som eierskapskontroll)*
3. *Samordning av føringer for eierskap (generell kontroll der det kan gjennomføres stikkprøve av enkelte selskap, gjennomføres som eierskapskontroll, som bør gjøres felles med andre eiere der det er aktuelt)*
4. *Gjennomføring av virksomhet – måloppnåelse i selskapet Vekst i Grenland IKS (forvaltningsrevisjon sammen med andre eiere)*

Kommunestyret ga sin tilslutning til planen 12.5.2016. Kontrollutvalget fikk fullmakt til å endre planen i planperioden. Kontrollutvalget gjorde i sitt møte 3.12.2018 sak 51/18 en vurdering omkring Plan for selskapskontroll mot slutten av planperioden. De valgte da å prioritere prosjekt 4 foran prosjekt 3, slik at revidert Plan for selskapskontroll 2016-2019 ser slik ut:

1. *Selvkost i selskapet Renovasjon i Grenland (forvaltningsrevisjon sammen med andre eiere)*
2. *Styre – evaluering og valg (generell kontroll der det kan gjennomføres stikkprøve av enkelte selskap, gjennomføres som eierskapskontroll)*
3. *Gjennomføring av virksomhet – måloppnåelse i selskapet Vekst i Grenland IKS (forvaltningsrevisjon sammen med andre eiere)*
4. *Samordning av føringer for eierskap (generell kontroll der det kan gjennomføres stikkprøve av enkelte selskap, gjennomføres som eierskapskontroll, som bør gjøres felles med andre eiere der det er aktuelt)*

Kontrollutvalget har jobbet med følgende selskapskontroller i 2019:

1. EIERSKAPSKONTROLL STYRESAMMENSETNING – STYREEVALUERING OG VALG AV STYREMEDLEMMER

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 3.12.2018 rapport fra eierskapskontrollen Styresammensetning – styreevaluering og valg av styremedlemmer. Kontrollen undersøkte følgende problemstillinger:

- *I hvilken grad er gjeldende krav, retningslinjer og anbefalinger fulgt ved valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering?*
- *I hvilken grad er Bamble kommunes føringer i samsvar med gjeldende krav og anbefalinger for god eierstyring?*

Følgende selskaper ble undersøkt:

- *Skjærgårdshallen AS*
- *Grenland Havn IKS*
- *Vekst i Grenland IKS*
- *Grep Grenland AS*

Kontrollutvalget oversendte rapporten til kommunestyret med følgende innstilling til vedtak:

Kommunestyret tar rapporten Styresammensetning, styreevaluering og valg av styremedlemmer – Bamble til orientering, og ber kommunen:

- *vurdere om eierskapsmeldingen skal gi tydeligere føringer knyttet til valg og sammensetning av styre og forlenget frist for innkallinger til generalforsamling, og*
- *sikre at:*
 - *styresammensetningen i Grep Grenland AS er i samsvar med gjeldende krav til kjønnsrepresentasjon,*
 - *vedtektene til Skjærgårdshallen AS har korrekt krav til kjønnsrepresentasjon i styret,*
 - *det blir utnevnt valgkomité i tråd med vedtektene til Skjærgårdshallen AS,*
 - *retningslinjene for valgkomiteén for Grenland Havn IKS blir fulgt.*

Kommunestyret vedtar at kommunen tilslutter seg Styrevervregisteret.

Kommunestyret ber kommunen gi en skriftlig og muntlig tilbakemelding til kontrollutvalget om hvordan vedtaket er fulgt opp, senest til utvalgets siste møte våren 2019.

Kommunestyret ga sin tilslutning til vedtaket i sitt møte 7.2.2019 sak 11/19. Kontrollutvalget fikk en redegjørelse om oppfølgingen av vedtaket av rådmannen i sitt møte 17.6.2019 sak 10/19. Han viste til at en del av forholdene ville være naturlig å komme tilbake til i forbindelse med ny eierskapsmelding. Kontrollutvalget gjorde følgende vedtak:

Redegjørelsen tas til orientering. Kontrollutvalget ber om at ordfører og rådmann kommer tilbake til kontrollutvalget med en ny orientering om oppfølging av selskapskontrollen når ny eierskapsmelding er utarbeidet.

Kontrollutvalget vil dermed jobbe videre med oppfølging av selskapskontrollen Styresammensetning, styreevaluering og valg av styremedlemmer i 2020.

2. SELSKAPSKONTROLL MED FORVALTNINGSREVISJON I VEKST I GRENLAND IKS

Kontrollutvalget vurderte i sitt møte 3.12.2018 de resterende prosjektene i Plan for selskapskontroll 2016-2019 og kom frem til at de ønsket å endre rekkefølgen av prosjekt 3 og 4. De bestilte dermed prosjektplan for selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Vekst i Grenland IKS fra Telemark kommunerevisjon IKS. Prosjektet skulle søkes gjennomført sammen med andre eiere om mulig.

Kontrollutvalget valgte i sitt møte 11.2.2019 sak 2/19 å ikke bestille selskapskontroll i Vekst i Grenland IKS likevel, siden ingen av de andre eierne ønsket å være med på denne på dette tidspunktet. Følgende vedtak ble fattet:

Kontrollutvalget bestiller ikke selskapskontroll av Vekst i Grenland IKS nå. Prosjektet tas opp igjen i forbindelse med ny plan for selskapskontroll for neste valgperiode.

Ny plan for eierskapskontroll 2020-2023

Kontrollutvalget bestilte risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap fra Telemark kommunerevisjon IKS i sitt møte 20.9.2019 sak 22/19 (som grunnlag for plan for eierskapskontroll 2020-2023). Bestillingen ble gjort ut fra ny kommunelov av 2018, der § 23-4 sier følgende om eierskapskontroll:

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegerer til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Undersøkelser som etter tidligere kommunelov (av 1992) ble gjennomført som selskapskontroll med forvaltningsrevisjon, faller i ny kommunelov under bestemmelsen i § 23-3 om forvaltningsrevisjon. I ny kommunelov er det dermed kun ren eierskapskontroll som skal gjennomføres etter bestemmelsen i § 23-4. Eierskapskontroll skal gjennomføres av revisjonen.

Avtroppende kontrollutvalg fikk i sitt møte 20.9.2019 sak 23/19 komme med sine innspill til ny Plan for eierskapskontroll (og Plan for forvaltningsrevisjon) 2020-2023. Vi viser til avsnittet *Ny plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023* for oversikt over kontrollutvalgets innspill.

Det nye kontrollutvalget fikk orientering om prosessen omkring utarbeiding av risiko- og vesentlighetsvurderinger i sitt møte 9.12.2019. Risiko- og vesentlighetsvurderingen forventes levert til kontrollutvalget våren 2020.

D. ANDRE STØRRE SAKER

Av og til dukker det opp andre større saker som kontrollutvalget bruker mye tid og ressurser på, uten at de faller inn under begrepene forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollutvalget har i 2019 jobbet med følgende sak:

1. BAMBLE KOMMUNES LEIEFORHOLD SKJÆRGÅRDHALLEN AS

Utgangspunktet for saken var et spørsmål om leien kommunen betaler for bruk av hallen er i tråd med regelverket om offentlig støtte. Kontrollutvalget bestilte en utredning om dette temaet fra Telemark kommunerevisjon IKS i sitt møte 5.12.2016. Denne ble behandlet i utvalgets møte 6.3.2017, sammen med en orientering fra styreleder i selskapet. Kontrollutvalget oversendte saken og revisjonsrapporten til kommunestyret, med følgende forslag til vedtak:

Rådmannen bes klarlegge om avtalt leiepris i avtale mellom Bamble kommune og Skjærgårdshallen AS er i samsvar med markedspris og/eller kostpris, eller ikke. Rådmannen bes rapportere skriftlig om resultatet til kontrollutvalget senest i løpet av april 2017. Dersom det ikke er samsvar, bes rådmannen umiddelbart iverksette tiltak som bringer forholdet innen rammene for regelverket om offentlig støtte, og rapportere om tiltakene til kontrollutvalget senest i løpet av våren 2017. Rådmannen bes legge ved en tilsvarende vurdering av leieprisen i forbindelse med budsjettet hvert år.

Kommunestyret behandlet saken i sitt møte 11.5.2017. De ga sin tilslutning til kontrollutvalgets forslag til vedtak. I tillegg vedtok kommunestyret å oversende en del spørsmål som ble fremsatt i møtet, som skulle tas med i vurderingen rådmannen skulle gjennomføre.

I stedet for å legge saken frem for kontrollutvalget som vedtatt 11.5.2017, la rådmannen saken direkte frem for kommunestyret 14.12.2017. Følgende ble vedtatt:

Bamble kommunestyre vedtar:

- 1. Rådmannens redegjørelse i saken tas til etterretning.*
- 2. Leieavtalen mellom Bamble kommune og Skjærgårdshallen AS endres slik at de dokumenterer at betaling for leie ikke er i strid med regler for offentlig støtte.*
- 3. Kommunestyret nedsetter en arbeidsgruppe på førstkommende kommunestyremøte med mandat:*
 - 1. Vurdere konsekvenser av om selskapet skal tilbakeføres som kommunal virksomhet.*
 - 2. Avklare om dagens drift, utleieforhold er i samsvar med regler for offentlig støtte.*

Kontrollutvalget ble i sitt møte 5.2.2018 orientert om at vedtatt arbeidsgruppe skulle utnevnes i neste kommunestyremøte. Kontrollutvalget fikk i sitt møte 22.10.2018 en orientering om opprettelse av arbeidsgruppen. Kontrollutvalget reagerte på at det ikke var satt noen frist for utvalgets arbeid, og ba om at kommunestyret så snart som mulig satte en slik frist. Kommunestyret behandlet dette i sitt møte 13.12.2018 sak 117/18. Følgende vedtak ble fattet:

Bamble kommunestyre vedtar at utredning om omorganisering av Skjærgårdshallen legges frem for kommunestyret i juni 2019.

Rapport og konklusjon fra arbeidsgruppen ble lagt frem for kommunestyret i deres møte 20.6.2019 sak 35/19. Følgende vedtak ble fattet:

- 1. Skjærgårdshallen opprettholdes som et AS i Bamble kommunes eie som i dag.*
- 2. Skjærgårdshallen AS innfører et tydelig regnskapsmessig skille mellom kommersiell og ikke kommersiell virksomhet.*

Kontrollutvalget fikk en orientering om prosessen i arbeidsgruppen i sitt møte 20.9.2019 sak 18/19 fra utvalgsleder Steinar Syvertsen. Følgende vedtak ble fattet:

Saken tas til orientering og avsluttes fra kontrollutvalgets side.

E. ANDRE SAKER

I løpet av året 2019 har i tillegg følgende saker vært behandlet:

- Medlemskap og støtte til organisasjoner – Bamble
- Revisors egenerklæring om uavhengighet – forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon
- Oppfølging av arbeid i Samarbeidsutvalget (SU) for barnehager og skoler
- Henvendelse fra Bamble Bruk AS
- Årsmelding 2018 Bamble kontrollutvalg
- Årsrapport 2018 Skatteoppkreveren i Bamble
- Økonomisk situasjon pr. 1. tertial 2019
- Oppfølging av sak om kommunal registrering av psykisk utviklingshemmede og grunnlag for kompensasjon fra staten
- Situasjonen i barnevernet i Bamble kommune – oppfølging
- Orientering om etablering av Vestfold og Telemark revisjon IKS
- Budsjett for kontrollarbeidet 2020 Bamble
- Overordnet revisjonsstrategi 2019 Bamble
- Evaluering av kontrollutvalgets arbeidsform og saker
- Nytt kontrollutvalg 2019-2023 Bamble
- Kontrollutvalget – funksjon og oppgaver
- Samspill mellom kontrollutvalget og ordfører
- Samspill mellom kontrollutvalget og rådmannen
- Orientering om økonomisk situasjon og budsjett 2020 for Bamble kommune
- Møte- og arbeidsplan 2020 for Bamble kontrollutvalg
- Orienteringer fra revisor (i alle møter)
- Referatsaker (i alle møter)
- Eventuelt (i alle møter)

For nærmere informasjon om de enkelte sakene, henvises det til www.vetaks.no under Arkiv - Bamble kommune for sakspapirer til hvert enkelt møte.

9. KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Kontrollutvalgets årsmelding for 2019 godkjennes av kontrollutvalget og legges frem for kommunestyret til orientering. Kontrollutvalget mener at årsmeldingen gir kommunestyret grunnlag for å følge med på om kontrollutvalget utfører sitt arbeid i tråd med lovverket og kommunestyrets vedtak.

Langesund, 23.3.2019

Bård A. Hoksrud
Leder

Benedikte Muruvik Vonen
Rådgiver